

**ROVANIEMEN STEINERKOULUN
OPAS UUSILLE HUOLTAJILLE:
TERVETULOA STEINERKOULUUN!**

LYHYT JOHDATUS STEINERPEDAGOGIIKKAAN

Lapsen aloittaessa koulupolkuaan vanhemmat joutuvat päättämään lähikoulun tai vaihtoehtokoulun välillä. Kun huoltajat päätyvät valitsemaan steinerkoulun, he joutuvat usein kertomaan ratkaisunsa syitä sukulaisille ja ystäville. Tällöin tulee vastaan kysymys, miten steinerpedagogiikka poikkeaa peruskoulun pedagogiikasta, eli mitä eroja näillä kahdella koulumuodolla on.

Steinerkoulut Suomessa ovat **valtionapua saavia kouluja**. Tästä syystä perusopetuksen opetussuunnitelma sitoo steinerkouluja siten, että yhdeksän vuoden aikana on opetettava samat oppiaineet laajuuksineen kuin peruskoulussa. Steinerkouluilla on vapaus valita, milloin eri oppiaineet ja niiden sisällöt tulevat opetettaviksi. Perusopetuksen opetussuunnitelman lisäksi steinerkoulujen opetussuunnitelmat noudattavat kansainvälistä steinerkoulujen opetussuunnitelmaa. Lisäksi steinerkoulujen kansallinen opetussuunnitelma on yhteinen, vaikka paikallisia eroja on, kuten peruskouluissakin. Steinerkouluissa on tavallisten oppiaineiden lisäksi myös lapsen kasvua ja kehitystä tukevia oppiaineita, kuten eurytmia ja muotopiirustus.

Tärkein ero steinerkoulujen ja peruskoulujen välillä on opetusfilosofia, kasvatustavoitteet ja menetelmät, joilla lasta kasvatetaan ja opetetaan.

Steinerkoulujen **kasvatustavoitteet ovat:**

- Terve ja rauhallinen kasvu lapsuusvuosina
- Laaja-alainen yleissivistys ja käytännölliset elämäntaidot
- Nuorten vähittäinen kehittyminen kohti vapaata ja vastuullista aikuisuutta
- Jokainen oppilas saa hyvät valmiudet muodostaa itse oman maailmankuvansa ja löytää päämääriään elämässään.

Kasvatuksen tavoite on antaa yksilölle mahdollisuus kasvaa itsenäiseksi, vapaaksi ajattelijaksi, joka ymmärtää asioiden ja oman toimintansa syyt ja seuraukset.

On tärkeää tukea oppilaita heidän luontaisessa ympäristössään, eli yleisopetuksen ryhmässä yhdessä ikätovereiden kanssa. Yksilön tulee kasvaa ottamaan vastuu yhteiskunnallisista asioista. Vastuunottamisen taidot yksilö oppii parhaiten vertaisryhmässä.

Steinerpedagogiikan taustalla vaikuttaa kokonaiskuva ihmisen kehityksestä ja kasvusta. Steinerpedagogiikka perustuu kolmijakoiseen ihmiskäsitykseen, joka on koko pedagogiikan perusta. Lapsen kehityksessä katsotaan myös olevan kolme kehityskautta.

Steinerpedagogiikan yksi kulmakivistä on ottaa huomioon nämä kehityskaudet. Erilaiset kyvyt ja ominaisuudet esiintyvät ja muuntuvat eri ikäkausina.

Steinerpedagogiikka perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään kokonaisvaltaisesti ruumiillisena, sielullisena ja henkisenä olentona. Tämä johtaa siihen, että kasvatuksen tavoitteena on terve ja rauhallinen kasvu lapsena, laaja-alainen yleissivistys ja käytännölliset elämäntaidot sekä nuoren vähitellen tapahtuva kehittyminen kohti vapaata ja vastuullista aikuisuutta. Tätä ihmiskuvaan perustuvaa kasvatusta tukevat toiminnallisuus, taide, havainnoiminen ja itse tekeminen.

KOLMIJAKOINEN IHMISKUVA

Kolmijakoinen ihmiskuva tarkoittaa sitä, että ihminen nähdään ruumiillisena, sielullisena ja henkisenä olentona:

- **Ruumiillinen taso** on näkyvä ja käsin kosketeltava taso, joka on altis kasvatukselle.
- **Sielullinen taso** on kokeva taso, joka niin ikään on altis kasvatukselle. Sielullinen kehitys on tietoisuuden kehitystä, joka tapahtuu yleisiä kehitysrytmejä noudattaen
- **Henkinen taso** muodostuu ihmisen yksilöllisyyden ytimessä, minuudessa ja itsetajunnassa. Ihmisen henkinen ydin on hänen yksilöllinen ainutlaatuisuutensa. Tätä osaa kasvatusta ei suoranaisesti muokkaa, joskin kasvatusta tuo yksilölle mahdollisuuden ja työkalut itsetutkiskeluun ja itsekasvatukseen. Muiden tasojen kasvatusta vaikuttaa henkiseen tasoon.

Opetussuunnitelma pyrkii tukemaan ihmisen kasvua kokonaisvaltaisesti. Huomioon otetaan niin kolmijäseninen ihmiskuva, lapsen temperamentti ja yksilölliset tarpeet kuin sosiaalisten taitojen ja ryhmässä olemisen taitojen kehittyminen. Opetuksessa on tiedollisten aineiden lisäksi tärkeä osa taiteellisilla ja käytännöllisillä oppiaineilla. Steinerkoulun opetussuunnitelman läpäisee ajatus, että ”kaikki tekevät kaikkea”. **Steinerpedagogiikka on tasa-arvoa, suvaitsevaisuutta sekä yhdenvertaisuutta korostava pedagogiikka.**

STEINERPEDAGOGIIKAN PERUSTA

Opetusfilosofiassa otetaan huomioon lapsen tahdon, tunne-elämän ja ajattelun kehittyminen eri vaiheissa, eli ihminen nähdään kokonaisvaltaisena yksikkönä, jonka tunne-elämän kaikkia osa-alueita tulee oppimisprosessissa tukea. Työn tulee käsittää keskeiset välineet, jotka varustavat ja voimaannuttavat ihmisen ja erityisesti kasvavan lapsen rakentamaan niitä kokemuksia, oppimisprosesseja ja kompetensseja, jotka palvelevat häntä koko elämän ajan.

- Steinerpedagogiikka perustuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään kokonaisvaltaisesti ruumiillisena, sielullisena ja henkisenä olentona
- Tämä johtaa siihen, että kasvatuksen tavoitteena on terve ja rauhallinen kasvu lapsena, laaja-alainen yleissivistys ja käytännölliset elämäntaidot sekä
- nuoren vähitellen tapahtuva kehittyminen kohti vapaata ja vastuullista aikuisuutta. Tätä ihmiskuvaan perustuvaa kasvatusta tukevat toiminnallisuus, taide, havainnoiminen ja itse tekeminen

Tästä johtuen lasten ja nuorten kasvatuksessa otetaan huomioon tahdon, tunteen ja ajattelun kehittyminen:

- Opetuksessa puhutellaan kaikilla tasoilla niin tahtoa, tunnetta kuin ajatteluakin
- Tahdonkasvatus muuntuu koulun alkuvuosien fyysisistä rytmeistä ja harjoitteista, soitosta ja taiteen tekemisestä tulevien vuosien tietopakettien itse tekemiseen, itseilmaisuun ja tiedonhankintaan
- Tunne-elämää kasvatetaan saduin, tarinoin, kertomuksin, musiikin ja muun taiteen tekemisellä, elämyksellisyydellä ja yhdessä tekemisellä
- Ajattelua kasvatetaan vähitellen, ensin opettajajohtoisesti, lopuksi oppilaan itsenäiseksi laaja-alaisen kokonaisuuden hallinnaksi ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämiseksi

STEINERPEDAGOGINEN OPETUS JA KASVATUSMETODI

Steinerpedagogiikassa ei niinkään ole kyse siitä, mitä opetetaan vaan **miten** opetetaan. Oppilaan kiinnostus opetettavaan asiaan pyritään aina herättämään. Toiminnallinen oppiminen on ominaista 1-3. luokilla steinerkouluissa. Toiminnallisuus herättää tämän ikäisissä lapsissa kiinnostuksen opetettavaan asiaan huomattavasti kokonaisvaltaisemmin, kuin pelkkä tiedollinen opetus. Toiminnallisuus tukee pienten lasten luontaista toimeliaisuutta ja herättää heidän hahmotuskykyään ikäkaudelle ominaisella tavalla. Toiminnallinen kasvatus antaa runsaasti tilaa elämykselliselle oppimiselle.

TOIMINNALLISUUS:

- Kehittää tiedollisia esivalmiuksia
- Kehittää todellisuudentajuista ajattelua
- Ylläpitää virkeyttä
- Edistää aloitekykyä ja oman toimen ohjausta
- Ehkäisee passivoitumista
- Edistää osallisuutta

TIEDOLLINEN KASVATUS

Tiedollisessa kasvatuksessa pyritään mahdollisimman laajapohjaiseen tiedolliseen yleissivistykseen. Samalla pyritään herättämään kiinnostus maailman ja oman ympäristön asioita kohtaan. Näin lapsi ja nuori kehittyy ymmärtämään kokonaisuuksia sekä ottamaan vastuun asioista, kasvamaan itsenäiseksi ja oivaltavaksi yksilöksi.

Tiedollisen kasvatuksen toteutus:

- Tiedollinen kasvatusta toteutetaan ikäkaudet huomioon ottaen ja niiden kehitystä tukien
- Apuna käytetään taiteellista ja toiminnallista kasvatusta
- Elämyksellisyys on tärkeässä osassa

TAITEELLINEN KASVATUS

Usein ajatellaan, että steinerkouluissa taitoaineita on hurjasti ja se on pois tietoaaineiden opetuksesta. Näin ei ole. Taitoaineita on kyllä runsaasti, mutta taiteellinen kasvatusta on sisällytetty myös tiedollisten aineiden opiskeluun. Näin tehdään siksi, että taide:

- Tuottaa tunnekokemuksia
- Palvelee yksilön kypsymistä
- Syventää suhdetta opetettavaan aineistoon
- Lisää yksilöllisyyden kokemusta

Kaikessa opetuksessa pyritään taiteellisuuteen, luovuuteen ja mielikuvituksen käyttöön. Pedagogisena tavoitteena on säilyttää jokaisesta lapsesta löytyvä luovuus. Steinerkoulussa taideaineilla on niiden itseisarvon lisäksi välinearvo pyrittäessä kasvatuksellisiin tavoitteisiin. Taiteellisuus on tärkeä osa ympäröivän maailman ymmärtämistä. Taideopetus steinerkoulussa on maalaamista, piirtämistä, laulamista, soittamista ja eurytmian tekemistä.

KUVALLISTAVA OPETUS

Kuvallistava opetus muuttaa opetetun asian elävästi kuvattuun ja vertauskuvalliseen muotoon puettun kielellisen kuvan avulla siten, että oppilaan mielikuvitus aktivoituu muodostaen tunnekokemuksen. Kuvallistavan opetuksen avulla ratkotaan myös sosiaalisia tilanteita ja harjoitetaan luovaa järjestyksenpitoa.

Kuvallinen opetus alaluokilla herättää mielikuvia ja asiat opitaan niiden avulla. Opetettaessa ei niinkään kehoteta tai käsketä esimerkiksi pitämään tavaroita järjestyksessä, vaan kerrotaan, että koulutonttu tulee surulliseksi, jos hän joka yö saa käydä keräämässä lattioille unohtuneita tavaroita. Vuosien varrella mielikuvia muovaavat tarinat muuttuvat kertomuksiksi historiallisista tapahtumista, keksinnöistä ja niiden vaikutuksesta ihmiskuntaan, sekä tarinoista siitä, miltä on tuntunut elää esimerkiksi antiikin Roomassa. Näin asiat muistuvat mieleen helpommin. Mielikuvien luominen herättää mielikuvituksen ja luovuuden. Se on kyky, jota täytyy harjoitella. Näin luodaan pohja käytännölliselle ajattelulle, jossa on sijaa luoville ratkaisuille ja itsenäisyydelle.

STEINERKOULUJEN TAPA OPETTAA

Steinerkouluissa pedagogiikka lähestyy lasta ja oppimista kokonaisvaltaisesti. Tämän seurauksena oppilaat tulevat nähdyiksi ja hyväksytyiksi omana itsenään. Huomio kiinnitetään jokaisen vahvuuksiin, ei heikkouksiin; jokaisella lapsella ja nuorella on vahvuutensa. Oppiaineet ja metodit on valittu siten, että ne puhuttelevat lasta kokonaisuutena ja oikeaan aikaan. Oppilaat saavat tukea tunne-elämän, psyyken ja moraalien kehittymiseen ja kasvuun sekä tahtoon toimia vastuullisesti yhteisössä.

Kouluissa ei kannusteta kilpailemiseen vaan yhdessä tekemiseen. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä omaan tahtiin. Numeroarviointi annetaan vasta silloin, kun se on opetushallituksen mielestä pakollista, siihen asti arviointi on sanallista, niin kirjallisessa kuin suullisessa muodossa. Kunkin oppilaan vahvuuksia painotetaan arvioinneissa. Opetuksen apuna on runsaasti taideaineita, joiden merkitys aivojen kehittymiselle ja koko ihmiseksi kasvulle on erittäin suuri.

Steinerkouluissa oppilaat opiskelevat **yhdessä** – kirjaimellisesti! Sama luokka voi kulkea koko kouluaikinsa yhdessä, sillä lukio on kurssimuotoinen. Luokkayhteisö on kiinteästi yhdessä erityisesti ensimmäiset yhdeksän vuotta. Ja jos koulussa on lukio, jatkavat oppilaat, jotka sinne hakevat, samojen luokkatovereidensa kanssa samassa ryhmässä. Tämä jos mikä on valtava voimavara tulevaisuutta ajatellen. Ajatus on myös, että ensimmäiset kahdeksan vuotta olisi sama luokanopettaja (elämä tulee kuitenkin usein vastaan).

ERITYISPIIRTEITÄ

- Steinerpedagogiikka eroaa perusopetuspedagogiikasta ehkä selkeimmin neljässä kohdassa: ikäkausiopetus, rauhallinen alkuopetus, temperamenttikasvatus, lasten todellinen, yksilöllinen kohtaaminen
- Metodeina käytetään mm. ikäkausiopetusta, mielikuvaopetusta, rytmisyyttä opetuksessa, temperamenttikasvatusta, vihkotyöskentelyä oppikirjojen sijaan, jakso-opetusta
- Sanallinen arvostelu, numeroarviointi vasta, kun se on opetushallituksen mielestä pakollista, vuodesta 2020 opetushallitus määrää, että numeroarviointi alkaa neljänneltä luokalta
- Yhtenäiskouluajatus, sama luokka jatkaa koko kouluajan yhdessä
- Pehmeä, rauhallinen koulunaloitus
- Penkkipedagogiikka 1-2. luokat
- Luokanopettajavaihe, toiveena on, että sama opettaja seuraa luokkaansa 8 vuotta
- Elämyksellisyys

MEIDÄN LUOKKA tarkoittaa sitä, että ollaan samalla luokalla 1-12. luokkaan (meillä Rovaniemellä 9.lk). Se tarkoittaa sitä, että samat luokkatoverit elävät siis yhdessä koko kouluajan, kaikki tehdään yhdessä, niin liikunta, musiikki, näytelmät kuin kaikki muukin.

Tästä seuraa se, **ETTÄ EI OLE NIVELVAIHEITA**, eikä siirtymistä ala-asteelta yläasteelle ja yläasteelta lukioon, vaan koko koulu ollaan samassa luokassa. Näin jäävät pois nivelvaiheiden ongelmat!

TARINAT opetusmenetelmänä on yksi steinerpedagogiikan erityispiirteistä. Tarinoiden kerronta ja myös ääneen lukeminen myöhemmillä luokilla ovat tärkeä osa opetusta. Opettaja voi tuki varsinkin yläluokilla itse päättää, tarinoiko opetukseen integroituna vai pitääkö tunnin aikana erillisen tarinatuokion.

RYTMI, on tärkeä osa steinerpedagogiikkaa. Säännöllinen rytmi ja strukturointi hyödyttää kaikkia, myös aikuisia!

- Steinerpedagogiikkaan kuuluu pitkä pääainetunti, joka Rovaniemen steinerkoulussa on 105 min. aamulla. Tämän tunnin aikana opiskellaan oppiaineita usean viikon jaksoissa
- Rytmillä on suuri merkitys steinerpedagogiikassa. Lapsen kehitystä tuetaan hänen omassa yksilöllisessä rytmisään

- Tekemisellä on myös oma rytmensä. Mitä pienempi lapsi on kyseessä, sitä suurempi on rytmin merkitys
- Oppituntien sisällä on oma rytmensä, jota toki vaihdellaan välillä. Tärkeää on se, että varsinkin jaksotuntien aikana sama rytmi toistuu tarpeeksi kauan, että sellaisetkin oppilaat, joilla on vaikeuksia esimerkiksi keskittymisessä tai oleellisen löytämisessä, ehtivät päästä kiinni rytmistä. Lapsia usein auttaa se, että he tietävät tarkkaan, mitä kohta tapahtuu

RYTMI VÄHENTÄÄ muutosvastarintaa, tyhjäkäyntiä ja tarkkaavaisuuden karkaamista vaihtotilanteissa sekä antaa lapselle tunteen, että hän hallitsee tilanteen. Steinerkoulussa huomioidaan yksittäisen oppitunnin, koulupäivän, jakson sekä kouluvuoden rytmit. Vuodenaikojen rytmit vaikuttavat opetukseen. Vuodenkierron juhlat tasapainottavat kouluvuotta ja antavat mukavan pysähtymien hetken. Juhlien aikana nähdään työn tuloksia hienoissa esiintymisissä.

On tärkeää säilyttää tasapaino kuuntelemisen ja osallistumisen välillä. Välillä kuuluu keskittyä, välillä voi rentoutua. Henkisen ja fyysisen tekemisen välillä on oltava tasapaino.

Opettamisessa noudatetaan niin sanottua kolmen päivän rytmiä. Ensin asia esitellään kertomalla oppilaille. Näin herätellään oppilaita kuuntelemaan ja miettimään asioita. Seuraavana päivänä sama asia tulee uudelleen esiin, ensin siten, että opettaja palauttelee mieleen kyselemällä, sitten hän käy yksityiskohtaisesti läpi opetettavan materiaalin, asiasta kirjoitetaan, tai piirretään vihkoon. Seuraavana päivänä vielä kysellään ja mietitään asiaa yhdessä ja voidaan muokata vihkotyötä.

OPPIKIRJATON OPETUS on steinerkouluille yhteinen piirre. Steinerkouluissa ei käytetä oppikirjoja, varsinkaan alaluokilla. Oppiaineista tehdään työvihko, johon tulee sekä opetettu asiasisältö että kuvitus. Vihko on siis sekä taidonnäyte, äidinkielen harjoitusmenetelmä, että tietopankki oppiaineesta. Tämä asettaa opettajalle suuret vaatimukset, sillä tämän on rakennettava kustakin oppiaineesta kullekin ryhmälle sopiva paketti tietoa, taitoa ja tarinoita. Oppilaita rohkaistaan lukemaan kirjoja, ottamaan selvää asioista ja käyttämään TVT-laitteita tiedon hankintaan. Heitä myös opetetaan ja ohjataan käyttämään eri tietolähteitä sujuvasti ja kriittisesti. Kielissä ja matematiikassa käytetään jo melko varhain oppikirjoja.

JAKSO-OPETUS on yksi steinerpedagogiikan erityispiirteistä. Oppiaineita opetetaan jaksoittain, luokka-asteesta riippuen 3 – 6 viikon ajan. Joka aamu on pitkä jaksotunti, jonka aikana oppiainetta opetetaan. Jaksotunti kestää koulussamme 8.30-10.15, eli 105 min. Näin on alun alkaen ollut kaikissa steinerkouluissa ympäri maailmaa, nykyään saattaa olla, että pääainetunnista on nipistetty 15 minuuttia johonkin muuhun opetukseen.

Koulussamme käytetään **PENKKIPEDAGOGIIKKA** 1-2 luokilla. Penkki antaa liikunnallisille pienille lapsille aikaa sopeutua työskentelyyn luokissa. Penkit toimivat sekä istuimina, työpöytinä että temppuvälinein. Paikallaan istuminen jää vähäisemmäksi.

MUOTOPIIRUSTUS on Steinerkouluissa oma oppiaine luokilla 1 – 5. Tämän jälkeen muotopiirustus vaihtuu geometriaksi. Muotopiirustuksella tuetaan silmän ja käden yhteistyötä, kirjainmuotojen omaksumista ja keskittymiskyvyn kehitystä. Erilaiset symmetriat ja solmut tukevat ajattelua, ja liikkuvuutta. Muotopiirustuksen vaikutus aivopuoliskojen keskinäiselle kommunikoinnille on suuri, sillä monet kuviot ylittävät ns. ”keskiviivan”. Piirrookset toimivat kuten niin kutsutut älyliikkeet.

KIELTENOPETUS

Kieltenopetus alkaa steinerkouluissa varhain, kaksi kieltä alkaa ensimmäisellä luokalla ja kolmas kuudennella. Aluksi kieltenopiskelu on kielikylpymäistä, mutta kuitenkin tavoitteellista. Toinen ensimmäiseltä luokalta aloitettu kieli muuttuu kuudennesta luokasta alkaen valinnaiseksi. Tällöin voi valita, suorittaako kaksi A1 pituista kieltä, vai jättääkö toisen kielen opiskelun sikseen.

EURYTMIA on ehkä tunnetuin steinerkoulun erilaisista oppiaineista. Eurytmia on liikuntataiteen muoto, joka muuntaa musiikin ja runouden liikkeeksi ja eleiksi. Se on siis näkyvää puhetta tai säveliä. Sitä tehdään musiikin (säveleurytmia) ja runojen (ääne-eurytmia) avulla. Eurytmialla tavoitellaan oman kehon hallintaa, liikkeen hallintaa, keskittymiskyvyn lisääntymistä, tahdon aloitteellisuuden kehittymistä sekä taiteellista kokemusta. Yhdessä muiden kanssa hallitussa tilassa liikkua niin spatiaalinen hahmotus kuin kyky muiden huomioon ottamiseksi saavat virikkeitä. Koulussa eurytmia, taiteellisen elämyksen tuottamisen lisäksi, tukee lapsen ja nuoren oman kehonsa hahmottamista tilassa ja liikkeessä.

TEMPERAMENTTIKASVATUS

Temperamenttikasvatus on steinerpedagogiikan kulmakiviä. Oppilaiden temperamentti otetaan huomioon monin tavoin, niin istumajärjestyksessä kuin asioiden esittämisessä kullekin. Temperamenttipiirteet ovat ominaisuuksia, osa luonnetta. Jokaisella syntyvällä yksilöllä on oma, ainutlaatuinen temperamenttinsa. Temperamenttipiirteet eivät ole vikoja tai

hyveitä. Temperamenttia kasvatetaan, etteivät tietyt ominaisuudet jää yksipuolisesti vallalle ihmisen reagoititavoissa, käyttäytymisessä ja suhtautumisessa asioihin, vaan tasapainottuvat.

Temperamenttien avulla opettaja hahmottaa oppilaan luonteenrakenteen ja saa tarttumapintaa oppilaan ominaislaadusta. Temperamenteista ei puhuta oppilaille itselleen eikä niiden avulla leimata oppilasta. Temperamenttikasvatuksessa painotetaan oppilaan hyviä puolia ja hallitsevan temperamentin positiivisia mahdollisuuksia. Temperamenttipiirteitä ei pyritä poistamaan vaan niiden ajatellaan olevan osa lasta, minkä opettaja ottaa huomioon lapsen olemuksen kokonaisuudessa. Temperamenttia ei nähdä täysin pysyvänä, vaan muuttuvana ja elävänä. Tavoitteena steinerpedagogiikassa onkin saada tasapaino näiden erilaisten temperamenttityyppien välille, jolloin nuorella olisi mahdollisuus tilanteesta riippuen ottaa käyttöönsä sopiva tapa toimia.

STEINERAAKKOSET

A

Aamurytmit:

Alaluokilla koulupäivän käynnistävät ääni- ja rytmiharjoitukset, joiden tarkoitus on herättää ja virittää lapsi päivän tunnelmaan.

Adventtispiraali:

Steinerkouluyhteisön kaunis ja harras adventtijuhla, jossa lapset kulkevat havuköynnösspiraalin läpi sytyttämään kukin oman kynttilänsä. Vietetään yleensä 1. adventtina.

Antroposofia, Ihmisviisaus (kreik .):

Rudolf Steinerin perustama maailmankatsomuksellinen liike. Antroposofia on tiedostamistie, joka pyrkii johtamaan ihmisessä olevan henkisyyden maailmankaikkeudessa olevan henkisyyden yhteyteen.

Antroposofinen lääkäri:

Lääkäri, jolla on koululääketieteen lisäksi antroposofisen kokonaisvaltaisen lääketieteen koulutus.

Aurelia:

Rovaniemen steinerkoulun yhteydessä toimiva steinerpedagoginen päiväkot.

B

Bothmervoimistelu:

Pyrkii tavallisen voimistelun täydentäjänä auttamaan oppilasta hahmottamaan tilaa ja omaa suhdettaan siihen.

D

Diatoninen huilu:

Diatoniseen, seitsensäveliseen sävelasteikkoon perustuva puuhuilu, jota soitetaan kolmannelta luokalta eteenpäin.

E

Erityisopetus:

Rovaniemen steinerkoulussa on täysipäiväinen erityisopettaja, Tähtiopettaja, joka vastaa koulun erityisopetuksesta.

Eurytmia:

Eukka Liikuntataidetta, jossa musiikki ja puhe muunnetaan liikkeen ja eleen taiteeksi. Taiteellisen elämyksen lisäksi tavoitellaan oman kehon ja liikkeen hallintaa ja kehitetään keskittymiskykyä.

Eurytmiatossut:

Eurytmiatunteja varten tarvittavat tossut, joissa on luistamaton luonnonkumipohja.

F

Flegmaattinen:

Yksi neljästä temperamenttityypistä. Omassa rauhassaan viihtyvällä flegmaatikolla asiat etenevät omassa tahdissaan, tunnollisesti loppuun asti. Mukavuuden halu voi kuitenkin joskus kääntyä laiskuudeksi ja saamattomuudeksi.

G

Goetheanistinen:

Steinerpedagogiikalle ominainen ilmiöön keskittyvä tarkastelutapa tai tutkimusmenetelmä.

H

Hoitoeurytmia:

Eurytmiaan perustuva terapian muoto.

J

Jakso-opetus:

Opetusmetodi, jossa opetus pääaineissa järjestetään 2-6 viikon pituisina jaksoina niin, että oppiaineita opetetaan mielekkäinä kokonaisuuksina välttäen sirpaletietoa.

Johtokunta:

Kannatusyhdistyksen hallituksesta (vanhemmista) ja opettajakunnan edustajista koostuva steinerkoulun taloudellisista asioista päättävä hallintoelin.

K

Kannatusyhdistys:

Koulua ylläpitävä yhdistys, joka huolehtii koulun taloudellisesta ja yhteisöllisestä puolesta.

Koleerinen:

Yksi neljästä temperamenttityypistä, jolle on ominaista energisyys, (uhka)rohkeus ja voimakastahtoisuus. Tarvitsee usein ulkopuolista apua tunteidensa ja halujensa hillitsemisessä. Koleerikko tarttuu helposti asioihin ja kokee epäoikeudenmukaisuudet voimakkaasti.

L

Lopputyö:

Yhdeksännen luokan valinnaisaineena on lopputyö. Se on laaja itsenäinen päätöstyö oppilaan itse valitsemastaan aiheesta. Työ voi olla taiteellinen, käytännöllinen tai teoreettinen. Oppilaat esittelevät päätöstyönsä oppilaille, opettajille, vanhemmille ja muulle yleisölle sekä vastaavat aihetta koskeviin kysymyksiin.

Luokanopettajavaihe:

Luokat ensimmäisestä kahdeksanteen, jolloin mahdollisesti sama luokanopettaja luotsaa luokkaansa koulukypsyudesta murrosikään.

Lyhtujuhla:

ks. Martinpäivä

Lyyra:

Rovaniemen steinerkoulun yhteydessä toimiva steinerpäiväkoti. Lyyran alaisuudessa toimii kolme ryhmää, Stella, Vega ja Sirius.

M**Martinpäivä:**

Martinpäivän lyhtyjuhla on vanha keskieurooppalainen tapa, joka on steinerkouluissa herätetty uudestaan eloon. Martinpäivänä lapset tuovat itse tehtyjen lyhtyjen muodossa valoa pimenevään marraskuuhun.

Melankolinen:

Yksi neljästä temperamenttityypistä. Melankolikko on hyvin tietoinen, voimakastunteinen ja syvämietteinen ihminen. Vahvoja puolia ovat ajattelevuus ja harkitseminen, mutta toimeen tarttuminen ja yhdessä tekeminen usein haasteellista.

Mikaeljuhla:

Mikaelin päivä on steinerkoulun syksyn katkaiseva juhlapäivä. Mikaeljuhlaan liittyy paljon tarinoita ja legendoja, joita käytetään hyväksi opetuksessa. Mikaeljuhlassa on keskeistä hyvyys ja rohkeus. Mikaeljuhlaan liittyy myös sadonkorjuujuhlan elementtejä. Mikaeljuhlan yhteyteen liitetään yleensä Mikkelinmarkkinat – koko yhteisön juhla- ja markkinatapahtuma.

Muotopiirustus:

Steinerkoulussa erillinen oppiaine, joka aloitetaan ensimmäisellä luokalla tavallisesti perusmuotojen ja niiden variaatioiden piirtämisellä. Muotopiirustus tukee esimerkiksi kirjainten ja numeroiden kirjoittamaan oppimista. Muotoja voidaan myös juosta ja tehdä liikkeenä käsillä ilmaan ennen piirtämistä. Muotopiirustusta tehdään luokilla 1-5, minkä jälkeen se muuttuu geometriaksi.

O**Opettajakunta:**

Kaikesta steinerkoulun pedagogisesta toiminnasta, sen kehittämisestä ja hallinnosta vastaava hallintoelin, johon kuuluvat kaikki koulun opettajat.

P**Palikkavärit:**

Piirtämiseen käytettävät mehiläisvahaväripalikat.

Pentatoninen huilu:

Pentatoniseen eli viisisäveliseen asteikkoon perustuva puuhuilu, jota soitetaan ensimmäisellä ja toisella luokalla.

Pääainetunti:

Koulupäivän aloittava noin kahden tunnin pituinen opetuskokonaisuus, jolla opetetaan jakso-opetuksena pääainetta.

R**Rubigon:**

Yhdeksän-kymmenen ikävuoden tienoille sijoittuva taite, jolloin lapsi vähitellen ymmärtää olevansa erillinen yksilö eikä enää pieni lapsi.

S**Sangviininen:**

Yksi neljästä temperamenttityypistä. Sangviinikossa on iloisuutta ja kevyttä, hän on empaattinen, ystävällinen ja rakastava, mutta pitkäjännitteisyys ja keskittymiskyky eivät ole hänen vahvuuksiaan.

Steinerkasvatuksen Liitto ry:

Steinerkoulujen kattojärjestö, jossa ovat jäseninä kaikki Suomen steinerkoulut.

Steinerkasvatus ry:

Rovaniemen steinerkoulun vanhempainyhdistys. Yhdistys ylläpitää koulun toimintaa.

Steiner, Rudolf:

Itävaltalainen filosofi (1861-1925), joka tunnetaan steinerpedagogiikan kehittäjänä. Lisäksi Steiner antoi virikkeitä monille eri aloille maataloudesta lääketieteeseen.

Steinerkasvatus-lehti:

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä aikakauslehti, joka käsittelee kasvatuksen ja opetuksen kysymyksiä steinerpedagogiikan pohjalta. Lehden tilaus liittyy kannatusyhdistyksen jäsenmaksuun. Lehti on digilehti.

T**Temperamenttikasvatus:**

Steinerpedagogiikassa neljään temperamenttityyppiin perustuva kasvatuksen ja oppilaan ymmärtämisen apuväline alaluokilla. Temperamenttien avulla opettaja hahmottaa oppilaan luonteenrakenteen ja ymmärtää lapsen ominaislaadun pystyäkseen sen perusteella suunnittelemaan oppilaan luonnetta vastaavan pedagogisen toiminnan. Temperamenttikäsite on laajentunut lisäksi käsittämään näiden neljän perustemperamentin sisällä olevia variaatioita.

Työvälineet:

Käydessään steinerkoulua oppilas saa kaikki perustyövälineet koulusta. Laadukkaat kasvipohjaiset vahaliidut ja -palikat, vesivärit, vihkot, paperit, mustekynät ja musteen, huilut, oppikirjat, langat jne. Oppilas pitää itse huolen omista työvälineistään ja on velvollinen välineiden kadotessa hankkimaan uudet tilalle. Joissakin tapauksissa harkitaan lisävälineiden hankkimista vanhempien kustantamana.

Tähtieurytmia:

Yksittäisten oppilaiden kanssa harjoitettava eurytmiajakso.

Tähtitunti:

Jokaisella luokalla on lukujärjestyksessä tähtitunti, joka voi toimia esim. keskeneräisten töiden loppuunsaattamisen tuntina tai tukiopetustuntina yksittäisille oppilaille.

V,W

Waldorf-koulu:

Ensimmäinen steinerkoulu perustettiin Stuttgartiin Waldorf Astoria -tehtaan työntekijöiden lapsille 1919. Monissa maissa steinerkouluja kutsutaankin Waldorf – kouluiksi.

Vihkotyöskentely:

Oppilaat valmistavat omat oppikirjansa itse. Oppiaineen keskeiset asiat kirjoitetaan työvihkoon siististi ja työvihko kuvitetaan. Tavoitteena on tehdä kaunis “oppikirja”, jota työstettäessä myös oppiaineen sisältö jää mieleen. Pienemmät oppilaat kirjoittavat opettajan laatiman tekstin taululta suoraan vihkoonsa. Myöhemmin oppilaat kirjoittavat tekstin ensin sanelusta vihkoon ja kotona uudelleen työvihkoon. Vanhemmat oppilaat tuottavat vihkotekstinsä itse.

Y

Yhdysvanhempi:

Luokan vanhempien kesken valittu toimihenkilö, joka vastaa luokan talkootoiminnan organisoinnista. Yhdysvanhemmat sopivat itsenäisesti kokoontumistiheyden.

Yhtenäiskoulu:

Koulu, jonka opetussuunnitelma muodostaa alkuopetuksesta lukion loppuun asti kestävän yhtenäisen kokonaisuuden. Rovaniemellä vuosiluokat 1-9 toimiva yhtenäiskoulu, joka pitää sisällään myös esiopetuksen.

